

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

6 3 Å R G A N G

21. JUNI 1951

A V I N N H O L D E T : NR.
KRISTUS, KIRKEN OG VI - HILAIRE BELLOC OM 23
PIUS X's PONTIFIKAT - PAVE PIUS XII's RUNDSKRI-
VELSER - ST. OLAVS FORBUNDS STEVNE PÅ STEIN 24
OLAVSMINNER OG STEINSKIRKEN - UTLANDET
NESTE NUMMER KOMMER 5. JULI 1951.

VÅRE KIRKER

Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87).
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neubergrgt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17, Stabekk.
Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.45: Høgmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høgmesse.

**Vår Frue Villas kapell,
Montebello, Smestad.**
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høgmesse.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

LILLESTRØM:

Søndag 24. juni kl. 11: Sangmesse m.
preken i Folkets hus.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høgmesse.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.
Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KAN NOEN HJELPE?

venligst hjelpe katolsk dame å få
liten leilighet (innskudd) eller stort
umøblert værelse, adg. kjøkken,
sentralt.

Ellen Østenstad, Akersveien 5,
Oslo. (Tel. 17 17 51.)

Fra Katolsk Bok- og Bladsentral:

Til et mer inngående studium av
den katolske religion anbefales følgen-
de bøker:

- «Den katolske religion fremstillet for
moderne protestanter», av A. J. Lutz
kr. 11.70.
«Katolsk praksis» av fransiskanerpater
D. J. Boers kr. 7.00.
«Katolisismens inderste Væsen» av
Karl Adam kr. 9.80.
«Jesu Kristi Levned» (to bind) av G.
Ricciotti kr. 31.90.
«Den katolske kirke i norske skole-
bøker» av D. Haakonsen kr. 6.75.
ib. kr. 9.50.
«Mennesket og mysteriet» av Pater
Lutz kr. 7.45.
«Tro og fornuft» av Arnold Lunn
kr. 8.00.
«Den katolske kirkes historie» av Ge-
rard Rauchen og Alfred Otto kr. 8.80.
«Kristi mystiske Legeme» rundskrivelse
av pave Pius XII kr. 1.70.
«Pavestolen og Arbeidsspørsmålet»,
rundskrivelse av pave Leo XIII og
Pius XI kr. 3.10.
«Det katolske Trosprinsipp» (Spesial-
avhandling om Kirken og den apo-
stolske suksessjon) av Dr. J. v/d
Burg kr. 3.00.
«Pavedømmet», av Dr. J. v/d Burg
kr. 5.00.
«Den bibelske lære om Rettferdiggjø-
relse», av Dr. J. v/d Burg kr. 2.00.
«Barnedåpen», av Dr. J. v/d Burg
kr. 2.00.
«Forklaring av den hellige Messe»
(med læren om Alterets hellige sa-
krament), av Dr. J. v/d Burg kr. 1.50.

Disse og andre bøker (også uten-
landske) kan fås gjennom bokhandlerne
eller gjennom *Katolsk Bok- og Blad-
sentral*, Akerv. 5, Oslo.

ST. OLAV

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon:
Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16,
unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13.
Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvar-
tal, for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen
og på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen
onsdag aften.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 24. JUNI: (6. s. etter Pinse): *Johannes Døperens fødselsdag.*
Ep. Esaias 49, 1—7. Ev. Luk. 1, 57—68. *Mandag:* Vilhelm, abbed.
Tirsdag: Johannes og Paul, martyrer. *Onsdag:* I Johannes-oktaven.
Torsdag: (Vigiliefesten til Peter og Paul): Irenius, bisk., mart. *Fredag:*
Apostlene Peter og Paul. *Lørdag:* Apostlene Peter og Paul.

SØNDAG 1. JULI: (7. s. etter Pinse): *Feiring av Peter og Pauls fest.*
Ep. Ap. Gj. 12, 1—11. Ev. Matt. 16, 13—19. *Mandag:* Marias gjesting.
Tirsdag: Leo II, pave, bekj. *Onsdag:* I oktaven for Peter og Paul.
Torsdag: Anton Maria Zaccaria, bekj. *Fredag:* I oktaven for Peter
og Paul. *Lørdag:* Cyrillus og Methodus, biskoper.

ST·OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

63. ÅRGANG

21. JUNI 1951

NR. 23-24

Kristus, Kirken og vi

Noen tanker i anledning av St. Peter og St. Pauls fest

Av dominikanerpater A. J. Lutz

I begynnelsen var Ordet. Guds evige Ord er opphavet til universet og til alt liv i den fysiske og i den åndelige verden.

«I begynnelsen var Ordet» må vi også si når det er tale om Kirken. «Ordet som ble kjød og tok bolig iblant oss», Guds evige Sønn i menneskelig skikkelse er opphavet til den nye menneskeslekt. I årtusener hadde menneskene levd sitt liv på jorden under syndens forbannelse, langt borte fra Gud, stadig dradd av en udødelig lengsel etter noe overjordisk og evig, men avmektige til å utfri seg selv fra de bedrageriske makter som holdt dem under trelldom. «Ak, om du ville sønderrive himlene og fare ned», ba de mest klar-synte med profeten Esaias. Så kom det velsignede øyeblikk. Gud selv steg ned til oss i synlig skikkelse. I Jesu person ble den menneskelige natur forenet med den guddommelige. Men Inkarnasjonens Mysterium innebærer ikke bare det at Jesus lever det menneskelige liv med guddommelig fullkommenhet, men også det at alle som ved sin avstamning er Adams ætt, har fått del i den menneskelige natur, er kalt av Gud til å bli «Likedannet med Guds evige Sønn». Synden ville nok ha gjort dette samfunn med Gud umulig. Men Jesus overvant synden. På vegne av hele Adams ætt frembar Han seg som sonoffer til Faderen. Alle som tar imot hans frelse, blir således delaktige i Kristi rettferdighet, i hans kjærlighet til Gud og i hans fullkomne lydighet.

Kristus med sin frelsende nåde er altså opphav til Kirken. For alle som tar imot Ham, danner en organisk enhet med Ham. «Jeg er Vintreet og I er grenene», sier Jesus. «Den som lever i meg og jeg i ham, han bærer megen frukt» (Johs. 15). Kirken er «Kristi legeme», sier Paulus. «Vi er lemmer på hans legeme, av hans kjød og hans ben» (Ef. 5). «Kristi legeme», «Vintreet», uttrykksfulle bilder. Men ingen menneskelige ord, ingen bilder lånt fra den synlige verden, kan gi oss en fyldestgjørende idé om det liv vi lever

i fellesskap med Kristus, når vi ved hans gjenskapende kjærlighet er blitt Guds barn etter hans bilde.

Den levende organisme som er Kristi Kirke, ble ikke skapt på et øyeblikk. Vel samlet det seg skarer av mennesker om Jesus, så snart Han begynte sine vandringer i Galilea, for å forkynne Guds rike og for å vitne om sin allmakt. Men mange forlot Ham igjen. Bare en liten gruppe ble tilbake. Blant disse valgte Jesus tolv apostler og ga dem i oppdrag å bære det himmelske budskap videre. Men heller ikke disse utvalgte ble med en gang de trofaste vitner som skulle vinne verden for Kristus. Først på Pinsedagen, da den hellige Ånd kom over dem, sendt av den oppstandne Frelser fra himmelen, ble de klar over hva Jesu åpenbaring innebar, og urokkelig i sin tro.

Tre store fakta har altså vært avgjørende for Kirkens tilblivelse. Det første var det at Guds Sønn tok den menneskelige natur i Jomfru Marias skjød, og gjorde seg selv ansvarlig for verdens synd. Det annet var at Jesus valgte tolv av sine disipler med Petrus som den øverste og gjorde dem delaktige i sitt prestedømme og i den makt Han selv hadde fått av Faderen. Derved la Han grunnen til et organisert samfunn som skal omfatte alle folk i alle tider. Det tredje var at den hellige Ånd ga det apostoliske samfunn en udødelig livskraft, slik at Kristi Legeme ble satt i stand til å utvikle seg til sin fulle modenhet.

Den nye fødsel som gjør oss til Guds barn, «delaktige i den guddommelige natur» (2. Pet. 1) og det nye livs vekst er i seg selv åndelige og overnaturlige realiteter. Allikevel vil Jesus meddele oss disse gaver ved synlige handlinger og virksomme tegn. Vi blir troende ved å lytte til ordets forkynnelse. Vi blir gjenfødt ved dåpen. Vårt livssamfunn med Guds Sønn vedlikeholdes og utdypes ved det eukaristiske offer og den sakramentale kommunion, Livets brød. Den angrende synder får tilgivelse i Botens sakra-

ment ved prestens ord. I Kirkens hele eksistens og virksomhet ser vi det himmelske og det jordiske som møtes i en hemmelighetsfull harmoni. Likesom den menneskeverdne Guds Sønn har også Kirken to «naturer», den guddommelige og en menneskelig, en usynlig, skjult i mysteriet, og en synlig. Likesom Kristus selv lever Kirken både i himmelen og på jorden. Dens indre liv måles ikke etter dager og år. Det hører evigheten til. Som menneskelig samfunn derimot har Kirken en historie og påvirkes av verdens omskiftninger.

Blant de livsfunksjoner som den hellige Ånd er opphav til i Kristi legeme, er det funksjoner som er felles for alle kristne, og andre, de såkalte sosiale funksjoner eller «tjenester» som svarer til Kirkens samfunnsstruktur og utøves av det apostoliske hierarki, dvs. av apostlene og deres arvtagere som ved prestevigselsens sakrament er blitt delaktige i Jesu eget prestedømme. Felles for alle som virkelig lever i Kristus, er troen, håpet på de evige goder, kjærligheten til Gud og til nesten, bønnen, den hellige Ånds gaver, iver for Guds rike, energi for å seire over syndige drifter, som er igjen i vår natur, og over den Guds fiende som Jesus kaller «verden». De sosiale funksjoner er den offentlige, liturgiske gudstjeneste, ordets forkynnelse ved det kirkelige læreembete, sakramentenes forvaltning, sjelesorg, den lovgivende myndighet som på Jesu vegne tar vare på Kirkens felles gode. Den eneste og egentlige prest, den eneste læremyndighet og lovgivende makt er Jesus selv. Men da Jesus også i sin menneskelige natur lever i himmelen, mens Kirken ennå kjemper og lider på jorden, vil Han utøve sin autoritet og sitt prestedømme gjennom synlige representanter, apostlene og deres etterfølgere. Kirken står altså for oss som en fortsettelse og en utvidelse av Inkarnasjonens mysterium. «Ordet ble kjød», da Guds Sønn ble født i Betlehem. På en annen måte blir Ordet Kjød, når Jesus ved sin hellige Ånd lever videre i menneskeheten som sannhet, som frelsende kjærlighet, som offerlam, som autoritet, og tar oss opp til seg som levende grener på Vintreet.

Før å forstå Kirken er det derfor langt fra nok bare å betrakte dens samfunnsmessige struktur: autoritet, lovgivning, forvaltningsapparat o. l., eller de sansbare former under hvilke den liturgiske gudstjeneste utfolder seg, eller sakramentale symboler. En enda verre feiltagelse ville det være å se i Kirken ikke noe annet enn de mennesker som bekjenner seg til den, eller utøver dens prestelige og sosiale funksjoner. Det er til en syndig menneskehet Guds gaver ble gitt. En gang vil Kirken nok bli «den hellige ulastelige brud, uten flekk eller rynker» (Ef. 5, 4), nemlig i den evige herlighet. Men under sin jordiske tilværelse er den utsatt for å bli smittet og vansiret av den onde verden, samtidig som den kan bli gjenstand for antikristne maktens hat og vold. Perioder med høy religiøs kultur og hellig nidkjærhet for Guds rike blir etterfulgt av mørke forfallsperioder. Men i sitt innerste vesen er Kirken alltid den rene, hellige, udødelige Kristi brud, besjelet av den hellige Ånds nåde, som er dens evige livskraft. Kirken er Kristi legeme, nettopp fordi den hellige Ånd er dens sjel. Alt kristent liv og alle «tjenester» som medvirker til dets vekst, har sitt utspring i den hellige Ånd.

Også Kirken er et «troens mysterium». Med vår historiske sans ser vi det menneskelige «stoff» som gir Kirken dens synlige skikkelse. Med vår fornøft oppfatter vi dens samfunnsmessige struktur, dens lærebygning, dens kultusformer, dens organisasjon. Men bare det organ for det guddommelige som Guds nåde skaper i vår sjel, troen, får tak i den realitet som bærer det hele, Kristus iboende i Kirken ved den hellige Ånd. Den samme tro som gir oss en absolutt visshet om at Jesu menneskelige skikkelse gjemmer i seg den guddommelige natur, gir oss også den overbevisning at Kirkens synlige liv og virksomhet bunder i en guddommelig sjel.

Med dette for øye er det ikke vanskelig å innse det uriktige i den protestantiske påstand at katolikkene ikke kjenner noen personlig og direkte forbindelse med Kristus, men at Kirken står mellom den enkelte og Frelseren. For protestantene skal forholdet til Kirken være avhengig av forholdet til Kristus. For katolikkene skal det være omvendt: deres forhold til Kristus skal være betinget av deres forhold til Kirken. M. a. o. protestantene lever hver for seg i direkte forening med Kristus; så slutter de troende seg sammen og danner Kirken. Katolikkene derimot overgir og underkaster seg Kirken og først og gjennom Kirken kommer de i forbindelse med Kristus. Denne tankegang forutsetter at Kristus og Kirken er to realiteter som står utenfor hverandre. Men slik tenkte ikke Paulus da han kalte Kirken for «Kristi Legeme». Slik tenkte ikke Jesus da Han sa: «Jeg er Vintreet og I er grenene», eller da Han sa til kirkefølgeren Saulus: «Saulus, hvorfor forfølger du meg?»

Om vi kaller oss protestanter eller katolikker, hører vi virkelig Kristus til, så hører vi også Kirken til, nettopp ved vår forening med Kristus. Det er mulig å leve i Kristus, uten at nettopp dette liv i Kristus fører oss til en organisk enhet med alle andre som har del i Frelseren. Kristus og Kirken er ett. Troskap mot Kirken er troskap mot Kristus. Et livssamfunn med Kirken er et livssamfunn med Kristus.

Hvor klart sto ikke den kristne grunnsannhet for apostlene, for de hellige martyrer og de hellige kirkefedre! Den blir klarere og mer gripende for oss alle, etterhvert som vi er dypere behersket av den overnaturlige virkelighetssans som er troens ånd. Da Jeanne d'Arc sto for domstolen i Rouen, svarte hun på et spørsmål: «Jeg underkaster meg Jesus Kristus». «Underkaster du deg også Kirken?» spurte en teolog som forsøkte å lokke henne i en felle. Enkelt og stort lod jomfruens svar: «M'est avis que Jésus Christ et l'Eglise c'est tout un», dvs.: «For meg står det slik at Kristus og Kirken er ett.»

Derfor er det også et sørgelig feilsyn når man vil frakjenne oss den kristne frihet. Jo innerligere vi er innlemmet i Kirken ved ærefrykt for og kjærlighet til en autoritet som er Kristi egen, i desto rikere mål blir vi frie kristne personligheter. I det politiske samfunn er det omvendt: jo mer man går opp i staten, desto mer opphører man å ha en personlighet. For staten er ingen livskilde. Dens oppgave er bare å sørge for slike levevilkår at det liv skaperen har nedlagt i vår natur, skal oppnå sin fullkomne utfoldelse. I Kirken derimot møter vi Kristus, som er Livet, og som sender sin Ånd i våre hjerter, slik at

Pave Pius X's pontifikat

Av Hilaire Belloc

I tilknytning til artikkelen i forrige nummer av «St. Olav» om Pius X som Eukaristiens pave av pater H. Roos, S. J., bringer vi denne artikkel av den kjente engelske katolikk Hilaire Belloc. Artikkelen ble skrevet i 1914 kort etter Pius X's død og offentliggjort i British Review.

Da verdenskrigen overrasket Europa i løpet av en dag og en natt, kunne de fleste ikke fatte hva som var hendt. De som betraktet krigen som en ny spekulasjonsmulighet, og de som likefrem hadde planlagt dens komme, forsto kanskje aller minst dens uhyre rekkevidde. Nettopp i de første krigsdager da skredet tok til for å sette sitt preg på vår sivilisasjon, døde Pius X.

Det fantes i de dager en person i London med et helt usedvanlig kjennskap til européiske forhold. Han behersket en rekke språk og hadde ved reiser i alle land tilegnet seg store kunnskaper og rik erfaring. Han fortalte meg en historie som jeg har fått tillatelse til å gjengi her.

Ved en mindre middag i London hvor verten var i besittelse av samme personlige kvalifikasjoner som han selv, kom samtalen helt til å dreie seg om dette dramatiske og fryktinngydende sammentreff: at et så særegent og bemerkelsesverdig pontifikat ble avsluttet på et tidspunkt Europa befant seg på randen til en så dyptgripende forvandling. Det ble sagt under den middagen — og det ble sagt med rette — at Pius X's pontifikat hadde hatt noe innvarslenende ved seg. Det følte som om det var sendt ut et varsel til den siviliserte verden av den organisme som er denne verdens hjerte, sentrum og beskytter — jeg mener naturligvis pavedømmet — et varsel om at alt ville bli fornyet. Og det motto Pius X hadde valgt: *at alle ting måtte fornyes i Kristus*, syntes for dem som talte sammen å være av mer enn menneskelig betydning.

Fylt av disse tanker forlot den person som jeg her siterer, det hus hvor han hadde vært gjest, for å begi seg til et annet hjem. Han hadde lovet å innfinne seg der senere på aftenen. Der traff han sammen med noen av vårt plutokratiske samfunns meget rike menn og også med noen få hvis navn dette samfunn med tilvant simpelhet reklamerer for og skryter av, og hvis innflytelse det lider under. De skilte seg alle sterkt fra hverandre slik som gjerne folk gjør som er kommet seg opp i kraft av det materielle lykkehjul; noen var bare heldige spillere; andre verdifulle arvtakere av gamle formuer; resten slike som hadde

«vi ikke er tjenere, men venner». Dette er «den frihet som Kristus har gjort oss frie med».

La dette være sagt til alle dem som ved en monstruøs begrepsforvirring prøver å stille den katolske Kirke på like fot med den totalitære stat og mener at de måtte velge Moskva, dersom valget sto mellom Moskva og Rom.

A. J. Lutz.

hengt seg på dem. Så hendte det i dette mismask av strålende lys, gode og dårlige malerier, gode og dårlige viner og åndsforlatt prat at denne mann mens han snakket om det store øyeblikk Europa gjennomlevde, tilfeldigvis bemerket: «Og det er underlig at også en pave skulle dø i dette øyeblikk og en annen pave bli hans etterfølger.»

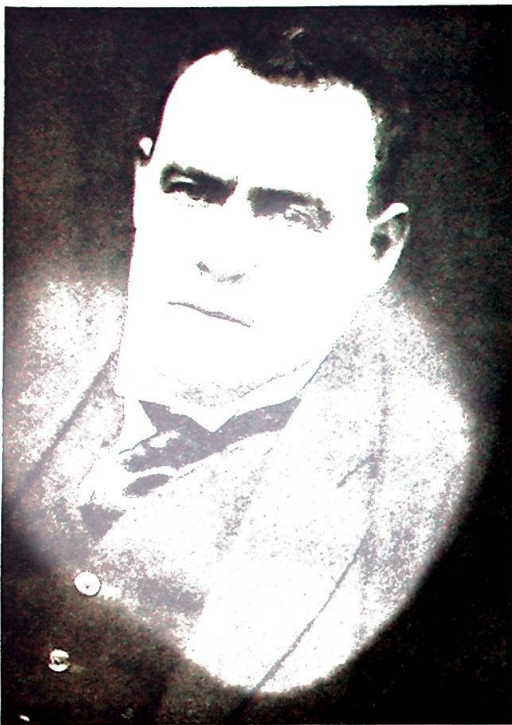
Etter å være framkommet med denne enkle og likefremme bemerkning, la han merke til at ansiktsuttrykkene hos dem rundt omkring ham som hadde lyttet til hva han hadde sagt, så fullstendig uinteressert og tomme ut; noen trakk på smilebåndet. Et eldet overhode til en døende organisasjon som de mer ignorante og provinsielle ville ha kalt «Den romersk-katolske kirke» og de med en smule bedre oppdragelse ville ha betegnet som «kirken», var avgått ved døden. Et annet overhode var innsatt i den avdødes sted for å fortsette administrasjonen av en organisasjon som visse ennå var stor, men ikke lenger av noen betydning for verden.

De nedlatende smil, forsikret han meg, som hans bemerkning var møtt med, røpet en slik sinnsinnstilling, og resten av kvelden ble det ikke snakket mer om det tema. Pavedømmet som de fleste av de tilstedeværende var fullstendig uvitende om, og som resten totalt misforsto, lå ikke på linje med deres interesser. De var opptatt av viktigere ting.

Jeg fant denne historie meget karakteristisk for den kontrast mellom virkelighet og skinn som er så betegnende for store byer i nedgang og forfall. Virkeligheten var det nemlig som var blitt drøftet ved middagen en eller to timer tidligere; uvitenheten og feilvurderingen lå hos mismasket av rikfolk som ikke forsto det TEGN som var gitt i Rom.

Pavedømmet er en institusjon som skiller seg helt fra alle andre institusjoner i den kristne verden. Det er banalt å si at den har overlevd alle andre. Det oppfattes som noe selvfølgelig at Menneskefiskerens segl og ring fremdeles festes til dokumenter, selv om det ikke finnes overlevert et eneste symbol fra de kirkelige myndigheter som var samtidige med pavedømmets oppkomst. Og man ser ikke noe merkelig i den omstendighet at denne mystiske ting ikke ved et underlig tilfelle har fått lov til å dø.

Men hva som ikke er dagligdags er den uforanderlige karakter hos denne pavelige institusjon. Dens uforanderlige grunnsetninger er fortsatt levedyktige og tilføres stadig nytt liv. Det finnes ikke den dumrian ved et eller annet akademi som ikke kan fortelle deg at pavedømmet en gang utøvet en verdslig myndighet som det ikke lenger kan gjøre krav på. Og det finnes ikke den lærde magister — ikke en gang her i landet — som ikke kan vise til enkelte data han har oppdaget i en eller annen bok som forteller at pavedømmet en gang spilte en betydningsfull politisk rolle i et forenet Europa, en rolle det ikke lenger kan spille, likeså litt som en hvilken som helst annen gammel og seiglivet myndighet.

Hilaire Belloc

ble født i nærheten av Paris i 1870. I 1903 ble han naturalisert englander og var i årene 1906—1910 medlem av Underhuset.

Han er kjent som en av de store talsmenn for katolisismen i England. Hans hovedtanke er at den katolske tro er sjelen i den europeiske kultur. Som politiker gikk han inn for en radikal arbeiderpolitikk.

To eksempler av en million vil fortelle noe annet. Før år 600 besluttet en pave, omgitt av tvil og motstand, å gjenreise sivilisasjonen på Den britiske øy. En pave, nemlig Gregor, besluttet i kraft av sin egen personlige autoritet at organisert misjonsarbeid skulle settes i verk for å gjenvinne den tapte provins Britannia for kristen sivilisasjon. Det var ikke noe som var uunngåelig, det skjedde som følge av en menneskelig viljeshandling av en mann som satt inne med en særlig myndighet i denne verden, nemlig med pavelig autoritet.

1300 år senere — da hver eneste annen institusjon som nevnes kan i det 6. århundre (slaveinstitusjonen, Det romerske imperium, den keiserlige mynt og alt annet var forsvunnet, da hver eneste institusjon som kan oppdages og nevnes i moderne tid (Den franske stat, Den engelske stat, banker og internasjonale kredittinstitusjoner, proletariatet, de samarbeidende kapitalistiske organisasjoner i de store byer osv.) i mellomtiden var oppstått, da i tiden mellom den første og den annen begivenhet utallige institusjoner av samme betydning hadde blomstret og dødt som laugsvesenet, middelalderens universiteter, hele det system som var knyttet til den gotiske arkitektur og hele systemet av handelskorporasjoner — ble et annet autoritativt vedtak fattet, likeså personlig og direkte, av en annen pave som var den førstes etterfølger. Pius X bestemte at Den franske stats tilbud til Den franske kirke skulle avvises, og at Kirken i Frankrike heller skulle gi avkall på all sin eiendom enn å tilpasse seg sine plyndrere.

Legg for det første merke til at den siste av disse handlinger i like høy grad som den første utelukkende var avhengig av den personlige vilje til den tids pave. Denne viljeshandling i moderne tid ble i like høy grad som pave Gregors i eldre tid satt igjennom mot splittede rådgivere, tvil og i noen grad verdslig visdom. Heller ikke skyldtes den noen virkelig makt som hadde fortrent den eldre og nominelle. Pavedømmet

i begynnelsen av det 20. århundre handlet likeså levende og virkningsfullt som i slutten av det sjette.

Legg for det andre merke til at denne handling i moderne tid også var umåtelig i sine konsekvenser. Det den kostet, kan jevnføres med hva en stor nasjon taper i en uheldig krig. Virkningen på fremtiden ble større enn virkningen av den mest omfattende handelspolitikk eller av en plutselig dynastisk revolusjon. Denne individuelle og personlige beslutning av Pius X som Kirkens overhode om å avvise ethvert kompromiss i forbindelse med loven om Kirkens atskillelse fra staten i Frankrike, hadde selv på den tid konsekvenser som gjorde at hvert eneste innsiktsfullt menneske avskrev Vest-Europas fremtid. Hvilke konsekvenser den vil få, når denne krig er over, vil fremtiden vise. Beslutningen var til sin karakter og i sine nødvendige virkninger en handling av første orden. Og den utgikk fra én manns autoritet, en autoritet som ikke var undergått noen forandring i løpet av et tidsrom da Europa hadde forandret karakter tre ganger.

Det karakteristiske for Pius X's pontifikat var enkelhet. Det sto, sammensatt av noen få, meget klare grunnsetninger, som en omsorgsfullt konstruert klassisk demning av tilhugne stener står mot en strid strøm.

For mens dette pontifikat var preget av enkle grunnsetninger som ble praktisert med strenghet, befant de samfunn seg som det hadde å påvirke og få under sin innflytelse, i anarkismens strømhvirvler.

Blant stridsspørsmålene mellom disse to motsatte krefter er det særlig modernismen og forfølgelsen av Kirken i Frankrike som har festnet seg i samtidens erindring.

Det er mulig at ettertiden vil oppdage begivenheter av større betydning. Det er mulig at påbudet om hyppigere kommunion for ettertiden vil stå som den viktigste av Pius X's handlinger. Men for oss som hadde anledning til å følge begivenhetene, er det kampen mot modernismen og striden mellom Kirke og stat i Frankrike som satte sitt preg på denne tid.

Legg merke til hvorledes det i begge disse stridsspørsmål var den uventede betydning av enkelheten og klarheten som ble avgjørende. Der fantes ikke spor av tegn til kompromiss med fienden, heller ikke spor av hva folk kaller underfundighet, naturligvis unntatt den underfundighet som alltid følger den klare tenkning, og hvis tydeligste manifestasjon er ironien. Den ironi var rikelig til stede ved forkastelsen av og den hurtige tilintetgjørelsen av den tranghjernede modernistiske dårskap.

Det modernismen fremst gikk inn for var dette: å forsøke å forlike motsetninger. Den hadde følgende sine røtter i den voksende, kritikkløse spekulasjon hos den tyske protestantisme og var helt igjennom preget av hva et alminnelig menneske alltid vil kalle *følelse*, det vil si ønsket om å få både i pose og sekk, nei enda verre: den fatale illusjon at det overhodet er mulig å få både i pose og sekk.

Når vi støter på dette fenomen i vårt daglige liv — og vi møter det stadig og irriteres over det hos svake og nervøse mennesker — kan det behandles på forskjellige måter.

En kan gå brutalt til verks, hvilket er det alminneligste. Om en student ønsker å ligge ved universitetet

og bruke 300 pund i året, mens du bare tillater ham å bruke 200 og forsøker å forlike disse uforenligheter, kan du løse spørsmålet ved å fjerne ham fra universitetet.

Eller du kan la være å gjøre noe som helst. Om en person er syk og stadig klager over sin sykdom, men likevel nekter å søke lege, kan du velge å la ham gå til grunne på sin egen måte.

Du kan også gripe til forfølgelsens våpen, hvilket er en metode som de andre. Om en mann insisterer på å bruke din formue som om det var hans egen og attpå til hevder at han har rett til det, kan du sakse ham og på den måten bringe ham til fornuft.

Modernismen ble møtt på en ganske annen måte. Det var umulig at så megen enkelhet og så megen overbevisning kunne være uten ironi. Det finnes avsnitt i ensyklikaen *Pascendi* som er lysende eksempler på en slik ånd, på en slik frelsende ånd. Men i det store og hele var den metode som ble brukt mot modernismen ingen annen enn den likefremme, fornuftige behandlingsmåten.

En av modernismens læresetninger var — om den da overhodet kan kalles læresetning — at Kristus nok var Gud på en måte fordi Han var et menneske som var så godt og så vist at det rakk opp til og blandet seg med Det guddommelige.

Mot en slik påstand kan du bruke alle de metoder som brukes mot følelsesbetonet tenkning. Den metode Pius X brukte, var at han igjen stadfestet en klar læresetning. Om jeg som legmann ikke tar feil, er det et dogme at Ordet ble kjød, men ikke slik at kjødet på en slags smertelig og uklar måte lyktes å komme i mer eller mindre berøring med Ordet.

Unus non conversione divinitatis in carnem: sed assumptione humanitatis in Deum.)*

For ethvert tenkende menneske er dette den voldsomste motsetning i verden. Nord og syd ligger på samme linje, men nord er motsetningen til syd. En så enkel sannhet ble reddet under Pius X ved en fremgangsmåte som ikke var skarpsindigere eller voldsommere enn at den ble slått fast i klare ord. Det er underlig at et så mektig våpen av så mange på den tid var betraktet som så svakt. I virkeligheten var det drepende. Modernismen er død — og hvor hurtig ble den vel ikke avlivet! Hvor besværlig er det ikke ellers å få avlivet dumheten!

I den mer virile og betydningsfullere kamp med Den franske stat gjorde den samme beundringsverdige og forbløffende klarhet og enkelhet seg gjeldende på en måte som var mer tilgjengelig for den alminnelige mann.

Stridsspørsmålet var dette:

En rekke historiske begivenheter som det vil føre for langt å komme inn på her, men som var knyttet til de sterkeste politiske sinnsbevegelser hos det franske folk som kampen for nasjonal uavhengighet og dets lidenskapelige hengivenhet til et demokratisk styresett, var forbundet med kamp mellom Kirke og stat, dvs. med kamp mellom den demokratiske stat og Kirkens hierarkiske organisasjon.

En faktor som kom til å spille inn i denne kamp var den likegyldighet med hensyn til religiøs praksis som regjeringene før revolusjonen ved å korrumpere

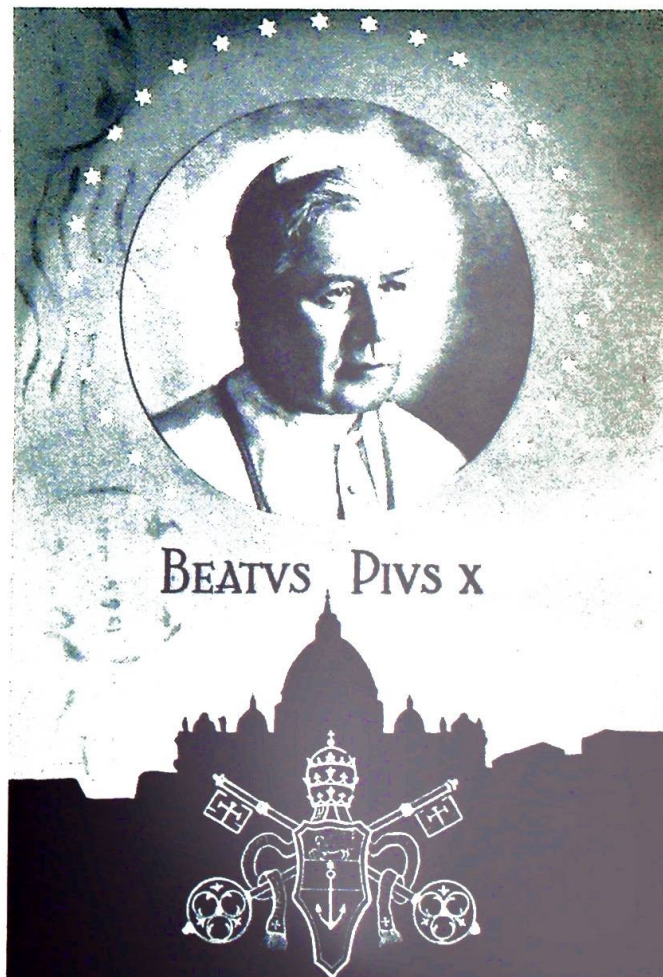
*) Til ett — ikke ved guddommens forvandling til kjød, men ved menneskehetens opptagelse i Gud.

Kirken hadde fremkalt, og som det først var lyktes å råde bot på i det 19. århundre.

I denne situasjon sluttet alle Kirkens organiserte fiender som de pengesterke hugenottene, de allestedsnærværende frimurere og de jødiske aviseiere og bankfolk seg sammen i en fast allianse og gikk til angrep på Kirkens posisjon. Frankrike ble slagfeltet, for i Frankrike må den ene av to mot hverandre kjempende krefter dø eller overleve. Det fantes ikke i Frankrike en kjempende katolsk minoritet. Der fantes heller ikke en døende katolsk majoritet. Det forelå et alvorlig stridsspørsmål som utløste en kamp som ville komme til å avgjøre Troens fremtid i hele Vest-Europa. De to store episoder i den første fase av denne kamp var utvisningen av en rekke religiøse ordener og Kirkens atskillelse fra staten.

Det var om dette siste hovedkampen sto. Den fiksjon at det franske samfunn kunne ignorere Den katolske kirke førte til, hva alle fiksjoner gjør, øyeblikkelige urimeligheter, og den første var at all Kirkens eiendom som kirkebygningene og selv katedralene, de biskopelige palasser, Kirkens fonds, presteseminarene, store og små, teknisk sett ikke var Kirkens eiendom, nå når Kirken ikke lenger kunne påberope seg loven. Fienden var imidlertid ikke så uklok som å foreslå konfiskasjon. Han holdt fram det som moralsk var Kirkens eiendom som en bestikkelse. Ville Kirken godta en administrasjon av denne eien-

Den salige Pius X

Pave Pius XII's rundskrivelser

Høyt hevet over meningsstridigheter og lidenskapelige sammenstøt står de pavelige rundskrivelser. De gir klare, fruktbringende anvisninger på løsningen av vår tids mangfoldige og innviklede problemer. De vender seg i første rekke til katolikkene, og det ligger dem på hjertet er hovedsakelig av religiøs og åndelig art.

Ordene og verdiene i disse pavelige meningstilkjennigelser overskrider likevel grensene for kirkerommet. Hva enten det dreier seg om spørsmål vedrørende oppdragelse og undervisning, vitenskap, verdenssituasjon eller det sosiale liv tar rundskrivelsene alltid sikte på å føre mennesket som enkeltindivid og som medlem av et naturlig fellesskap til Gud som har skapt det, forløst det og bestemt det for et evig liv.

Allerede vår egen paves umiddelbare forgjengere viser gjennom sine ensyklikaer læreembetes åndelige overlegenhet og storhet. De rundskrivelser som Leo XIII, Pius X, Bendiktus XV og Pius XI har utgitt, er dokumenter av høyeste verdi og av grunnleggende betydning for Guds og menneskets rettigheter. I løpet av de 12 år vår nåværende pave Pius XII har regjert, har han til i dag sendt ut 19 slike rundskrivelser til verden.

I sin første ensyklika som begynner med ordene *Su m i P o n t i f i c a t u s* og som er datert den 20. oktober 1939, utviklet han programmet for sitt pontifikat som tok til ved utbruddet av en krig av hittil uanet omfang. Hele den lange rekken av etterfølgende rundskrivelser viser tydelig mangfoldigheten av problemene, tidens nød og Kirkens oppgaver, men åpenbarer også vidsynet og den faderlige kjærlighet til Petri etterfølger som likevel så ofte må oppleve at hans ord klinger for døve ører. Ikke en gang på katolsk hold forstår man alltid å tillegge dem tilbørlig vekt. Framfor alt blir de for lite beaktet i prekenene.

De rundskrivelser som utelukkende tar sikte på å tjene

dom, en administrasjon som ikke var katolsk, men presbyteriansk, skulle den få beholde den og dermed retten til å disponere de midler som var nødvendige for dens eksistens. Om den ikke ville iføre seg sine fienders uniform, ville dens midler bli frarøvet den slik at den ville sykke hen.

Valget var fryktelig. Det var i sannhet en situasjon som kunne friste til kompromiss. I nesten alle lignende situasjoner opp gjennom historien hadde man strukket seg langt for å oppnå et kompromiss.

Pius X møtte situasjonen nettopp med den prinsippfasthet som var så karakteristisk for disse få merkelige år, og som lot en ane at han var inspirert av en hellighet som hadde gitt ham evnen til å skue inn i fremtiden. Resolutt avviste han det fremsatte forslag og hevdet Kirkens rettigheter uavkortet. Da disse ble nektet, ofret han mot sterke råd fra hengivne og gode rådgivere alt det Kirken materielt hadde å leve av i Frankrike. Han ofret hva en nasjon må ofre, når den taper en krig. Selv ikke i den minste detalj innlot han seg i noe kompromiss.

Når denne krig er over og den enorme avvikling av så meget i Europa er avsluttet, vil det i løpet av kort tid vise seg at denne handling av Den hellige var profetisk.

Hilaire Belloc.

freden og som utvetydig blottlegger røttene til det onde i tiden, er følgende: *Communium interpretes dolorum* av den 15. april 1945; *Optatissima pax* av den 18. desember 1947 om freden mellom de sosiale samfunnslag og folkene; *Auspicia quaedam* av den 1. mai 1948 som oppfordrer til offentlig bønn for freden; *In multiplicibus* av den 24. oktober 1948 med oppfordring om å be for freden i Palestina. Også i ensyklikaen *Redemptoris nostri* av den 15. april 1949 ga Pius XII uttrykk for sin bekymring for utviklingen i Palestina og gjorde seg til talsmann for beskyttelse av de hellige steder og for internasjonalisering av Jerusalem; en av de siste rundskrivelser *Summi maeroris* av den 19. juli 1950 talte paven i anledning krigsutbruddet i Korea igjen manende ord om freden som forutsetning for menneskehetens åndelige og materielle velferd. *Freden* er i det hele tatt et hjerteanliggende for pave Pius XII. Hans siste rundskrivelse *Mirabile illud* av den 6. desember 1950 inneholder en ny maning til bønn om fredens bevarelse.

Med spørsmål om indre fornyelse, rettleiding og belæring beskjeftiger ensyklikaen *Sertum laetitiae* av den 1. november 1939 seg; den ble sendt ut i anledning 150 års dagen for opprettelsen av hierarkiet i De forente stater; likeledes *Saeculo exeuante* av den 13. juni 1940 som ble skrevet til biskopene i Portugal i anledning 800 års jubileet for landets selvstendighet og 300 års jubileet for gjenopprettelsen av uavhengigheten; *Mystici Corporis* av den 29. juni 1943, en viktig utlegning om Kirkens vesen i anledning pavens 25 års bispejubileum; *Divino afflante Spiritu* av den 30. september 1943 om studiet av Bibelen; *Orientalis Ecclesia* av den 9. april 1944 i anledning 1500 års dødsdagen til den hellige Cyrillus av Alexandria om Østkirken; *Orientalis omnes Ecclesiae* av den 23. desember 1945 i anledning 350 års jubileet for Den rutenske kirkes gjenforening med Rom; *Fulgens radiatur* av den 21. mars 1947 til 1400 årssdagen for den hellige Benedikts død; *Mediator Dei* av den 20. november 1947 om liturgien; *Anni Sacri* av den 12. mars 1950 med oppfordring til kristen moralsk gjenreisning og til å be for folkeforsoning; og endelig den betydelige ensyklika *Humani generis* som behandler de åndelige strømninger innenfor og utenfor Kirken og peker på de farer og positive muligheter de rommer.

Et særlig dokument som tydelig viser Kristi stedfortreders omsorg for dem som lider, er den lille rundskrivelse *Quemadmodum* av den 6. januar 1946. I denne oppfordres verden til aktivt å gå inn for å hjelpe den forlatte og hjemløse ungdom. I det hele tatt kan man si at menneskenes nød og lidelser er det tema paven oftest kommer tilbake til. Av den grunn er det han har gjort seg til fredens særlige talerør, av den grunn er det han krever sosial handling av de kristne, av den grunn er det han forfekter personlighetens og familiens uforfyrterlige rettigheter og så sterkt understreker det åndeliges og det religiøses primat i vår materielle verden.

Det er en påtrengende oppgave som hviler på alle som mener det alvorlig med sitt arbeide for å overvinne tidens åndelige og materielle nød, at pave Pius XII's belærende og manende ord i Kirken og verden ikke er uttalt for-gjeves.

Hans Weidner.

STEVNET PÅ STEIN

Søndag 10. juni arrangerte St. Olavs Forbund sitt 5. store stevne etter krigen. Tidligere stevner var henlagt til Hovedøya (1947), Løvøya (1948), Domkirkeodden ved Hamar (1949) og Minneparken i Oslo (1950). I år hadde arrangørene utsett Stein-kirken på Ringerike som høvelig møtested. Og det skal straks sies at høytideligheten i kirkeruinene og stevnet på Stein hovedgårds eiendom, går med heder inn i rekken av de tidligere minnerike begivenhetene. Deltagere var kommet fra Tønsberg, Drammen, Oslo, Hamar og Hønefoss i busser eller biler, og tilsammen om lag 200 dannet prosesjonen fra alléen forbi Steingården opp til kirkeruinen på plataet i løvlunden. Bak prosesjonskorset og paveflagget fulgte en større kontingent av de katolske speidertroppene med sine norske flagg, de forskjellige ledd av St. Olavs Forbund, representanter for St. Josephssøstrene, St. Elisabethsøstrene, Dominikanerinnene, St. Fransiskussøstrene og St. Antoniusøstrene og til slutt Hans Høyærv. biskopen og presteskaperet med ministrantene. Prosesjonen buet seg velordnet og vakker opp gjennom den gamle bjerk-kledde kirkebakken. I kirkeruinen var reist et provisorisk alter i tre, mens de ujevne steintrinnene var dekket av tepper. Hs. Høyærv. biskopen forrettet sangmessene, assistert av soknepresten på Hønefoss, pater J. Rommelse og pastor I. Hansteen Knudsen. Sistnevnte leste dagens epistel og evangelium på norsk, hvoretter biskopen med mitra og stav, trådte fram i kordøren.

Biskopens tale i Steinskirken

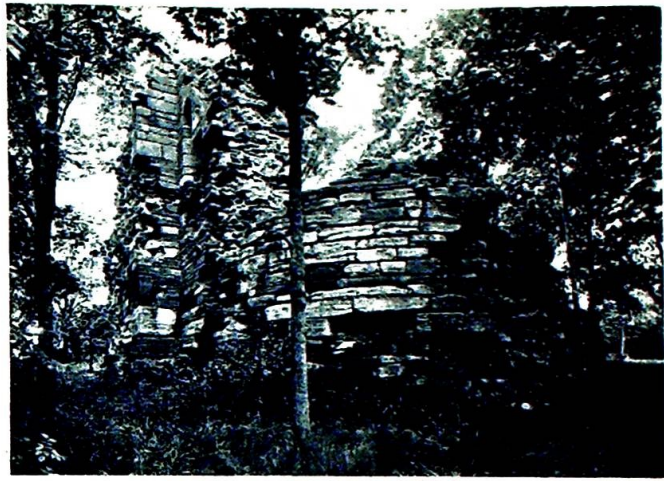
Jesus gikk ut i en av båtene, den som tilhørte Simon og lærte folket fra båten. — Luk. 5, 3.

Den kirkeruin som vi i dag feirer det hellige messeoffer i har en gang vært en vakker liten kirke i romansk stil. Om den ikke skriver seg fra Hellig Olav, så er den iallfall ikke meget yngre.*) Det er altså dog en mulighet for at han ofte har knelt her og overvært den hellige messe når han fra Bønsnæs kom hit for å gjeste sin gamle ættegård på Stein.

Dette sted er således et av de ærverdige minnesmerker Norge eier fra den katolske mellomalder, både fordi det er et av de aller eldste og fordi her ble grunnsteinen lagt til Norges enhet og storhet. Her drømte Harald Haarfagre sin store kongstanke om å samle Norge til ett rike og herfra dro hans ætting, Olav Haraldson, «den fagreste og lyseste og største av hans lokker», ut for å frigjøre og kristne Norge.

Ringerike er blitt kalt «Hellig Olavs land». Vel er hele Norge Hellig Olavs land, men Ringerike har en viss forrett på denne hederstittel. Her er Olav vokset opp, her har den tro han ga sitt liv for, vist seg særlig sterk og fruktbar, her har hans ånd holdt seg levende fra slekt til slekt. Overalt hvor en går og står blir en minnet om Hellig Olav. Når vi tenker over at, på et lite område her omkring oss, reiste det seg ikke mindre enn sju kirker og et kloster, da vil vi forstå hvor dype røtter den katolske Kirke hadde stått her, takket være Hellig Olavs liv og virke. Fire av disse kirker, Hole, Norderhov, Bønsnæs og Haug, står ennå den dag i dag og taler om Hellig Olavs tro og ånd, selv om det hellige messeoffer dessverre ikke mer blir feiret i dem.

*) Jfr. Axel Coldevin: «Norske Storgårder», s. 78. (Aschehoug 1950)

Stein-kirken som vi møtte den.

Alt dette vitner om det rike kirkelige liv som en gang har blomstret her på Ringerike. Det vitner om et folket den gangen forsto Hellig Olavs kongstanke: at et lands storhet, styrke og velferd bare kan trygges når det bygger på de evige verdier, på kristendommens grunnvoll.

Det var jo nettopp disse verdier Hellig Olav bygde på, det var disse verdier han med alle krefter ville gi det norske folk. Derfor reiste han sitt rike, Norge, på den grunnvoll som Kristus har lagt da han gjorde apostlen Simon Peter til sin Kirkes fundament og øverste hyrde. Som Kristus selv lærte folket fra Simon Peters båt, som er blitt symbolet på hans Kirke, slik lærte også Olav som trofast sønn av denne Kirke, sitt folk å søke ly og fred i Peters båt, i Kristi Kirke. Og det norske folk ble Hellig Olavs folk, Norges land Hellig Olavs land.

De utallige kirker som nå ligger i grus og de mange som ennå står fra den tiden, kirker som ble reist med fattige midler, med de største offer og anstrengelser, bærer vitnesbyrd om folkets ydmyke og dype tro, en tro som ble levet og ga livet en mening og et innhold, et mål med evighetsverdi og fullkommen lykke hos Gud.

Hva har vi mennesker av i dag gjort av denne barnlige og ydmyke tro som griper hele mennesket og får det til å se alle ting i Gud? Kristendommen er blitt splittet gjennom heresi, skisma og såkalt reformasjon. Den er blitt undertrykt med vold og forfølgelse. Den er sovnet inn hos mange på grunn av sløvhets og likegyldighet, og en hedensk, en materialistisk ånd har fått makt over menneskenes sinn. Vår tids mennesker er ikke mer grepet av Gud, de blir ikke mer rystet over seg selv og sine feil, ikke en gang over de himmelropende synder som tærer på folkets marg og må trekke Guds vrede over menneskeheden. De har mistet sansen og forståelsen for det overnaturlige. Et ord fra en kjent statsmann veier tyngre enn et ord fra Evangeliet. Kristi røst fra Peters båt blir ikke mer hørt. Teknikkens erobringer gjelder mer enn sakramentenes nådekraft. Menneskene stoler mer på sin egen fornuft og kraft enn på Kristi frelsermakt.

Intet under at verdens ansikt er blitt vansiret og at jorden har mistet sin likevekt. Intet under at katastrofen med de redselsfulle myrderier og ødeleggelser, de økonomiske kriser og sammenbrudd, den politiske usikkerhet og den kalde krig måtte komme over menneskeheden og føre den til avgrunnens rand. Det er den naturlige konsekvens av troens forfall. Gud lar seg ikke spotte.

Vi står her på hellig grunn, som taler om våre forfedres tro, storhet og samhörighet med Kristi Kirke. Vi er deres

arvtagere. Da har vi også den plikt å bygge opp igjen i oss selv og i andre de åndelige verdier som vantro og opprør mot Gud har ødelagt. Ja, vi må våkne opp og la oss gripe av Kristus, la oss omskape til nye mennesker, til ærlige, sannferdige, ydmyke, troende mennesker, til mennesker som er lydige mot Guds bud og hører hans røst, til mennesker som brenner av ønsket om og viljen til å bringe verden igjen til likevekt ved å føre den tilbake til Kristus og hans Kirke.

Som våre forfedre må vi ha den urokkelige overbevisning at bare den tro som Hellig Olav har forkynt for det norske folk, kan føre oss til seier over alle ytre og indre fiender: «Dette er den seier som vinner over verden, vår tro.» Derfor trenger vi en hær av ildsjeler som har Kristus og hans Kirke som sitt hovedprogram: Kristi lov må bli vårt folks lov. Det var Hellig Olavs program, det må være vårt.

Som våre forfedre må vi samle oss om den hellige Eukaristi, om Kristus i alterets sakrament. Det var for Hvite Krist de kjempet og strevde. Det var for ham de bygde sine herlige kirker og ofret sitt gull og sine krefter. Det var hos ham de fant trøst og styrke i livets nød og strid. Vi leser i sagaen at Hellig Olav pleide hver dag å overvære den hellige messe sammen med sine menn, og slik rustet gikk de til slagmarken eller til sitt dagsverk. Har vi den samme iver for og kjærlighet til Hvite Krist, til Kristus i den hellige hostie? Dersom vi virkelig var grepet av Kristus og forsto hans røst, da måtte våre kirker jo hver dag framby det gripende skue av en bedende skare og bli morgenrøden til den fred og kjærlighet som vi så hardt trenger til i våre dager.

Som våre forfedre må vi være gjennomtrengt av en mektig og glødende kjærlighet til Kirken og Kirkens hyrder, især den øverste hyrde som taler til oss fra Peters båt, så det blir fullkommen enhet og harmoni mellom hjord og hyrde. Troskapen mot Kirken kan ikke skilles fra hengivenheten til dens hyrder. Det er nå en gang en kristen livslov: «Den som hører dere, hører meg,» sier Kristus» (Luk. 10, 16). Hellig Olav kjente denne lov og handlet etter den. Alltid hadde han en biskop ved sin side som han rådførte seg med og rettet seg etter i sitt strev for å bygge opp Kristi Kirke i Norge. Derfor må vi ånde og leve med Kirken, lide og arbeide med og for den, så vi ikke blir syke og unyttige lemmer på Kristi legem.

Det er, høgtelskede i Herren, den preken disse ærverdige ruiner holder til oss i dag, en preken om at vi først må være Hellig Olavs folk, et folk som hører Kristi røst fra Peters båt, for at vårt land i sannhet kan være Hellig Olavs land.

Etter talen ble «Credo» sunget unisont, intonert av Hs. Høyærv. biskopen og til André Bongards akkompagnement ved harmoniet. Flere mottok kommunionen under messen — aldri mangler denne gripende sakrale scene i friluftsmessene på historisk grunn.

Som alle de tidligere stevnene til St. Olavs Forbund, så var også dette velsignet med det rene ønskevær. Pausen med forfriskningene under løvtrærne ble derfor både stemningsfull og behagelig lang, der gamle og nye kontakter ble knyttet mellom trosfeller fra de forskjellige menigheter. Det var en særlig glede for alle å se det elskelige vertskap, hr. godseier Finn Moltzau og frue, som hedersgjester til bords sammen med vår Overhyrde og hans følge, og det lot til at gleden ved besøket her på Stein i høyeste grad var gjensidig.

Selve stevnet ble satt kl. 14.30 — ledet av formannen i arrangementskomitéen, hr. Fabian, og åpnet av St.

Olavs Forbunds energiske formann, hr. Wilfred Fiala. I sin tale gjorde han i korte trekk rede for den oppgaven forbundet har satt seg: «Vi vil sveise sammen alle trosfeller i hele landet og slik bygge opp enheten nedenfra, slik at de enkelte føler seg som sten på sten i et byggverk. — De årlige stevnene skal samle trosfeller fra nær og fjerne til fellesskap i arbeid, og samvær er også et ledd i dette arbeid. Gjennom samværet vil vi lære hverandre bedre å kjenne; men de innebærer også et forsøk på å komme i nærmere kontakt med dem som står utenfor Kirken, slik at vi kan arbeide for den store felles sak: Å verne om de kristne verdier og den kristne kultur i landet vårt.»

Ordet ble så gitt til hr. Jon Guldal, som på en populær og personlig måte kåserte om «Olavsminner og Steinkirken. Kåseriet som høstet varm applaus, er gjengitt i forkortet form annet steds i bladet. — Før man brøt opp og satte kursen mot Hønefoss, rettet Hans Høyærverdighet en varm takk til hr. godseier Moltzau og frue for den gjestevennlighet som herskapet hadde vist ved å stille kirken og gods-området til disposisjon for stevnedeltagerne. Takken gikk videre til arrangørene og hver enkelt deltager, til sokneprest Rommelse og hr. Guldal for den glødende interesse de hadde vist begivenheten.

Avslutningen på Hønefoss

Ved 3-tiden rullet «de motoriserte kolonner» videre til Hønefoss, der deltagerne skulle være St. Franciskus-Xaverius-søstrenes gjester på deres deilige eiendom omkring hospitalsanlegget. Her ble servert en middagsrett ute i det fri, og rommelig tid ble avsatt til hyggelig samvær, inntil undervisningsleder Øivinn Olafsen tok plass ved mikrofonen og holdt stevnetalen — en konsis, nøktern klarlegging av den katolske aksjons mening og mål avstemt etter våre forhold, samtidig båret av en idealisme som gjorde sterkt inntrykk på tilhørerne.

Like etter holdtes avslutningsandakten med sakramental velsignelse ute på plassen mellom kirken og hospitalet. Hans Høyærverdighet forrettet, assistert av sokneprestene Rommelse og Bzdyl. Her som ved sangmessen ledet hr. Fedrik W. Elvedahl ministreringen.

Ved 19-tiden var oppbruddets time kommet, og Steinstevnets lykkelige deltakere og St. Franciskus-søstrenes dypt takkenmlige gjester, ga hverandre et hjertelig farvel med på veien tilbake til Hamar, Oslo, Drammen og Tønsberg. Ungdommen sørget for at hjemturen ikke levnet noen sjanse til noen som helst form for tretthet og melankoli.....

Sostrene gleder seg over å være på gammel katolsk grunn.

Olavsminner og Steinskirken

Av Jon Guldal

Kongsgården Stein

Sagaen beretter om kong Sigurd Hjort på Ringerike som hadde gården Stein og bodde der. Sigurd var en stor veidemann som titt fór omkring i ødeskogene og jaktet på skadedyr — bjønn og ulv. Så er sagt at han en dag var kommen langt ute i marken alene, og at han der ble overfalt av kong Hake på Hadeland som hadde flere menn med seg. Det kom til kamp hvorunder flere hallenninger falt, men Sigurd fant også da sin død.

Hake dro til Stein og røvet Sigurds datter, Ragnhild, men en tid etter ble hun befridd av Halvdan. Ragnhild hadde store drømmer, og hun var en klok kvinne. En natt drømte hun at hun sto i hagen sin og tok en torn ut av serken, og mens hun holdt i denne torn vokste den slik at den ble til en stor gren, som gikk ned i jorda mens toppen nådde langt opp i lufta. Nederste delen av dette treet var rød som blod, leggen oppover fager grønn, men grenene var snøkvite. Kong Halvdan drømte aldri, men hans håndgagne mann, Torleiv den spake, ga kongen råd, så han fikk sine drømmer. Det skulle komme ei stor ætt etter kongen, og de skulle råde med stor ære. Men en skulle komme som var større og gjevere enn alle andre. Folk trodde senere at dette var spådommen om St. Olav.

Fra historien vet vi alle at Halvdan Svarte druknet i Randsfjorden år 860, dvs. for snart 1100 år siden, og da ble det laget til gravøl på Stein.

Norges første enekonge Harald Hårfagre sprang kamskje som smågutt her på Steinstunet, fløy til fjords og vasset i det krystallklare vatnet, trådte på himmelen som speilet seg i det.

Omsider kom mannen i Haraldsætten som Ragnhild hadde drømt om: Olav Haraldson, som endte som martyr på Stiklestad år 1030. Om denne kongen som etter sin død ble kalt den hellige er historien lang og legendene mange. Sin barndom tilbrakte han ute på Røyse i sin stedfars, Sigurd Syrs hus.

Folket sa at det var Olav som bygde kirken på Bønsnes — han lovt å bygge en kirke der han kom i land etter havsnød. Senere bygde han kirken på Stein. Trollet på Gyrihaugen, Gygra, var sint, men gjorde et veddemål med Olav: Før han hadde kirken bygd skulle hun ha ferdig bru over Steinsfjorden. Men Olav vant, og da Gygra hørte kirkeklokkene på Stein vart hun argsint og kastet stein og til slutt lårbeinet sitt etter kirken, men råkete ikke... Det datt i Gygraputten — —

På gårder vestom Stein har de Gyrihaugen rett mot seg. På solrike dager med vekslende skygger mot fjellet ser folk et stort bilde av St. Olav til hest; han er på veien til Stein . . .

I det Norvegia Sacra Catholica, som var, hadde St. Olav

Slik så kirken ut i 1870-årene.
Etter dansken Erik Paulsens tegning.

en stor plass som landets skytshelgen — elsket og æret. Folket døpte sine gutter for Olav eller Ola, som de sier. Gikk det tre hallingdøler etter en vei, så kunne en godt rope Ola, for 2 snudde seg i all fall. Det var Vesle-Ola, Stor-Ola og Gammel-Ola.

Olavskirken på Bønsnes holdt de i akt likesom kirken på Stein. For noen år siden ble det i Norsk Rikskringkasting oppført et hørespill «Pilegrimsveien til Nidaros». I dette spillet hette presten på Stein Sira Bård. Det var ved midtsommersleite, og mange langveisfarende pilegrimer var på Ringerike på vei nordover. Etter messen i Steins kirke dro lyden ut til Storøya, hvor cisterciensermunkene sluttet seg til. Der over sundet dro så den store båten med den gule silkevimpel. Med Hamarbispen i spissen gikk det store følget oppover bakken til kirken. En cisterciensermunk fra abbediet på Hovedøya knelte og satt en liten kvist i jorda, han slo edel saft på dens røtter, for den skulle vokse seg stor som kirken selv.

For gamle pilegrimer var det en lettelse å fare over Ringerike, for her fikk de roslyss etter Tyrifjord, likeså etter den lange Randsfjord. Derfra gikk veien gjennom ødeskoger og høye fjell. En vei heter ennå i dag Nord-sinni og den andre Austsinni. Nord- og østgangen.

St. Olavskirken på Stein

Gjennom århundrene levde folk i den tro at Olav konge selv hadde bygd kirken, og historien om det arg-sinte trollet på Gyrihaugen ble fortalt opp og opp igjen. Varianter av samme fortelling finnes i mange gamle norske bygder, så en kan gå ut fra at historien er en gammel måte å fortelle hendelsen om kristendommens seier over hedenskapet.

Mange mener at St. Olavs kirken på Stein er den eldste på hele Ringerike. Den var bygget i romansk stil — rundbuestil. Steinen til kirken er hentet fra Ulvøya ute i Steinsfjorden, og på samme øy var det våre gamle forfedre hentet materialet til sine vikingebauter. Kirkens hele lengde var 30 alen, skipet 12 alen bredt, koret 8 alen med en åpning mellom begge.

Her på Ringerike fungerte omkr. midten av det 18. århundrede en foged som het Ivar Wiel. Han såvel som andre embetsmenn fikk pålegg fra det danske kanseli om å skrive en beretning om sine embetsdistrikt. Wiel gjorde sitt arbeide på en fremragende måte, og i hans beskrivelse fra 1743 kan om Steinskirken leses dette:

«Ved gården Stein finnes en kirke, oppmuret av nett og glatthuggen stein. Steinene omkring dørene er listehøvlet, og det har vært en smukk, gammeldags bygning. I denne kirke ble for 70 år siden holdt gudstjeneste hver S. Hansdag, hvilket opphørte for 60 år siden da den ble antent av lynet, og da den siden ikke er blitt reparert er hvelvningen tid etter tid nedfallen, så den nå er ilde ruineret. Steinen deri er så skjønn at jeg aldri har sett noe bedre i noen kirke. Kirken sies å være bygget av St. Olav.»

Som en ser er det ikke så mye igjen av kirken. Inntil år 1823 sto alle veggmurene, hvilket kan ses av et gammelt bilde som fantes på permen av en bok i Videnskaperne selskap i Trondheim, tegnet av den i sin tid så kjente Lorent Klüver (1790—1823) som foretok verdifulle antikvariske studier.

Senere eiere av Stein tok i tankeløshet murene ned og brukte steinen til å bygge terrasser i hagen her. En nå forlengst avdød bygdemann, Erik Steinsby fortalte meg at han som smågutt var med sin bestefar, Erik Larsen Faltingrud og gjorde arbeide i hagen. De fant i jorda mange menneskebein som varlig ble tatt opp, satt i en kasse som hensattes i ruinkirkens kor. Dette tyder på at det var gravplass her da kirken var en soknekirke.

I gamle diplomer kan en finne Stein kirke flere ganger nevnt. Presten Erik Ormsen på Stein nevnes. I et diplom berettes at prosten ved Mariakirken i Oslo, Peter Eirikson var på Ringerike i 1356 og tok opp tingsvitner om Steins rettigheter, som var noe utvisket etter den store mannedauen.

Jon Guldal.

Ingen Lourdes-reise i år

Vi bragte i forrige numer et forlydende om at *Metro Trafikkaksjeselskap* åktet å sette opp en pilegrimsreise til Lourdes en gang på ettersommeren. Det viser seg imidlertid at p. g. a. de vanskelige valutaforhold kan reisen ikke realiseres i år. *Metro* vil istedet gå inn for en slik reise i forbindelse med et Lourdes-jubileum neste år.

OBS!

Da vårt trykkeri p. g. a. fellesferie er lukket i tiden 8.—29. juli, kommer de neste numre ut torsdagene 5. juli og 9. august.

Prestevigselen 4. august i Oslo

De prester som ønsker å overvære prestevigselen i St. Olavskirken, Oslo, lørdag 4. august, bes snarest melde fra til Det Apostoliske Vikariat, slik at det kan bli ordnet med plass i kirken, til middag og eventuell overnatting. Talar/ordensdrakt, superpelliceum og hvit stola tas med.

Til messe i Holdhus gamle kirke

Søndag 10. juni arrangerte St. Elisabethforeningen i Bergen tur til Hålandsdalen. Turen var selvsagt først og fremst for medlemmer, men også medlemmer av Josefsforeningen og ungdomslaget fikk være med.

I strålende solskinn dro deltagerne av sted klokken halv åtte om morgenen med buss til Os, derfra med ferge over fjorden og så igjen med buss langs en av Vestlandets smale og praktfulle veier.

Vel fremme i Hålandsdalen fikk vi øye på den eldgamle lille Holdhus-kirken som ligger så idyllisk til på den grønne bakken med de sneklede fjell i bakgrunnen, og i dag ble kirkeklokkene ringt av glade bergenskatolikker til den første messe i kirken her på flere hundre år. — Alteret var pyntet med liljekonvaller. Sogneprest Gorissen forrettet messen og leste en preken, oversatt fra oldnorsk, som opprinnelig var blitt holdt ved en kirkeinnvielse. Den handlet om kirkebyggets symbolikk og var som laget nettopp for dette høvet.

Holdhus kirke ble vel bygget i det 13.—14. århundre. Fra først av var det en stavkirke, men etter reformasjonen er den blitt ombygget og påbygget, slik at den har mistet atskillig av sitt opprinnelige utseende. Men ennå finnes det rester av den gamle stavkirke her, og på veggen mot koret er en Maria-statue som en vel må ha lov å anta skriver seg fra middelalderen. Bøndene har selv bevart og vedlikeholdt kirken, en av dem opptok til og med et lån for å klare dette. Nå er den imidlertid overtatt av Fortidsminnesmerkeforeningen.

Resten av dagen ble tilbrakt på et landsted litt lenger nede i dalen, der alt på en utmerket måte var ordnet av vertskapet hr. og fru Smit.

P. L.

Imponerende elevarbeider ved St. Sunniva skole i Oslo

Årets utstilling av elevarbeider ved St. Sunniva skole i Oslo overtraff alle tidligere både i omfang og iderikdom. Det er utrolig hva barna har fått til både på tegnekunstens og håndarbeidets områder — guttenes sløydarbeider og pikenes syarbeider, strikning og broderi, like fra enkle øvelsesarbeider med praktisk mål, til nytteartikler og staselige bunader. Guttenes «hytteby» var det en fantasi og stemning over som tyder på at de har vært helt revet med i reisningen av marionette-hyttene. Men hovedinteressen samlet seg hos de mange besøkende om kjeramikk-avdelingen. Her er en påtagelig fremgang å spore år for år både kvalitativt og når det gjelder oppgavens dristighet. Elevene lager selv utkastene, modellerer, fargelegger og tilsetter glassuren. Det tjener St. Josefsøstrene til ære at de også lar tidligere elever fortsette etter endt skolegang, så de kan utvikle sine ferdigheter videre i kjeramikkenes vanskelige kunst.

Bak hvert enkelt arbeide sporer en Søstrenes og lærernes kyndige veiledning, og en spør seg bare hvordan de kan makte en slik mangfoldig og krevende oppgave. Nå gjenstår eksamensfesten for de store og små, og vi vet på forhånd at det blir høytidsstunder preget av både alvor og barnlig ynde.

UTLANDET:

VATIKANET

Saligkåringen av Pius X.

I strålende vær feiret Den evige stad saligkåringen av Pave Pius X søndagden 3. juni. Om lag 500 000 troende, deriblant mange pilegrimer fra alle verdens kanter, deltok i høytideligheten.

Selve saligkåringen fant sted i Peterskirken om morgenen. Etter at Det hellige kollegium med erkepresten ved Vatikanets basilika kardinal *Tedeschini* i spissen, i prosesjon hadde gjort sitt inntog i Kirken, ble det apostoliske brev om saligkåringen av den store Pave forelest. Umiddelbart etter stemte kardinal *Tedeschini* i *Te Deum*. I samme øyeblikk falt forhengene foran et billed av den saligkårede, belyst av tallrike lyskastere. Et mektig bifallsbrus brøt løs og overdøvet i flere minutter sangene til Det sixtinske kor.

Deretter ble glass-sarkofagen med Pius X's jordiske levninger avdekket og oppstillet foran bekjennelsesalteret. Etter at saligkåringen var tilendebrakt, sebrerte kardinal *Tedeschini* pontifikalmessen etter det nye messeformular til ære for den salige Pave.

I de tidlige ettermiddagstimer strømmet igjen hundre tusener til Petersplassen for å overvære andakten til ære for den saligkårede. Den hellige far, som ble båret gjennom menneskemengden på *Sedia gestatoria*, var ombrust av hundre tuseners jubel. Foran hovedportalen til Peterskirken, hvor det var reist et alter, holdt Pius XII en tale på italiensk.

Paven minnet om Pius X's liv og sammenlignet ham med apostelen Paulus og Johannes den døper. Som påfallende merkesaker under hans pontifikat nevnte Paven Pius X's iver for å utbre troen, hans forsvar for troen og hans glødende interesse for Den katolske aksjon. Særlig hyldet Paven den saligkårede som Eukaristiens pave og ba mengden av troende om å betrakte Eukaristien som det kristne livs fundament. Til slutt hyldet Paven Pius X som Kirkens store forbilled og beskytter i tunge tider.

Mørket seg inn over Den evige stad da andakten var slutt. Peterskirkens kuppel og Berninis søylerader lå badet i lys fra utallige lyskastere. Ti tusener ble igjen på plassen og forlangte å få se Den hellige far som flere ganger fra sitt vindu lyst velsignelsen over mengden.

Vatikanets manuskriptsamlinger skal tas opp på mikrofilm.

Fotografer fra universitetet i St. Louis, De forente stater, som ledes av jesuittene, har fått Den hellige stols tillatelse til å oppta samtlige manuskripter i Vatikanets bibliotek på mikrofilm. En regner med at arbeidet først vil være avsluttet om 25 måneder. Samlingen som er den største i verden, teller 42 000 manuskripter på ialt 10 millioner sider.

Blant manuskriptene finnes den berømte samlingen *Codices Vaticani* som omfatter 17 500 latinske, greske, syriske, hebraiske, arabiske, tyrkiske, etiopiske, koptiske, persiske, indiske og kinesiske håndskrifter. Videre *Barberini-biblioteket* med 10 657 manuskripter. Det ble kjøpt av Vatikanet i 1902. Og endelig samlingen *Ottobini* med 3 000 manuskripter av latinske og greske forfattere. Vatikanet sikret seg denne samling i 1740.

BOLIVIA

Biskopene krever konkordat med Den hellige stol.

Biskopene i Bolivia har i et felles hyrdebrev til regjeringen reist krav om at en rekke lover — som til de grader er anti-katolske at lovene i landene bak jernteppet nærmest kan betraktes som rene amatør-arbeider sammenlignet med dem — blir endret. Biskopene krever at undertrykkelsen og forfølgelsen av Kirken innstilles, og at det istandbringes et konkordat med Den hellige stol. De protestantiske kirkesamfunn og jødene har full religionsfrihet.

CANADA

Kirkens arbeid i Canadas høye Nord.

De katolske misjoner spiller en vesentlig rolle i livet til indianerne og eskimoene i Nord-Canada.

De apostoliske vikariatet i disse områder, hvis økonomiske og politiske betydning stadig tiltar, forvaltes av oblatene av Marias uplettede unngangelse. Det finnes i disse områder tusener av eskimoer og indianere som hører Kirken til, og som sender sine barn til oblatenes skoler.

I Aklavik i nordvestområdes nordligste hjørne er det nå åpnet en skole for indianske nomader. Aklavik er et større bosetningssted i deltaet til elven Mackenzie. Oblatene virker også på halvøya Labrador som i 1949 ble skilt fra Newfoundland og nå hører til Canada.

CHINA

Utvisningen av den pavelige internuntius forberedes.

Kommunistpressen i China er for tiden dirigert til å rette voldsomme beskyldninger mot den pavelige internuntius, mgr. *Antonio Riberi*. Han beskyldes for å ha sabotert den «uavhengige katolske kirke». Foranledningen til dette er en rundskrivelse den pavelige internuntius har sendt biskopene der han underretter dem om at hans navn var satt på en proklamasjon til fordel for den «uavhengige kirke» uten hans viten og vilje. En regner derfor med at mgr. *Riberi* vil bli utvist i nær fremtid.

DE FORENTE STATER

Amerikansk katolsk ungdomskongress.

De katolske ungdomsforeninger i De forente stater som teller 6 millioner medlemmer, kommer til å samles til en kongress i Cincinnati i tiden fra den 11.—14. oktober.

FRANKRIKE

Erkebiskopen av Marseilles legger ansvaret for den sosiale elendighet i dag på den materialistiske liberalisme.

På et stort demonstrasjonsmøte av arbeidere nylig gjorde erkebiskopen av Marseilles, mgr. *Delay*, den materialistiske liberalisme ansvarlig for den sosiale elendighet i dag og rettet en manende appell til de katolske arbeidere om å slutte seg sammen og stå sluttet, i kampen for å bedre sine kår.

IRLAND

Erkebiskopen av Armagh om grensene for statens autoritet.

På et stort masse møte til minne om utsendelsen av *Leo XIII's* sosiale ensykliska *Rerum novarum* understreket Kirkens primas i Irland, erkebiskopen av Armagh, mgr. *D'Alton*, rundskrivelsens store betydning og fremholdt bl. a.:

«Det er interessant å kunne slå fast at pave *Leo XIII* i ensykliska *Rerum novarum* var helt klar over faren ved overdrevne statsinngrep. Samtidig med at han gikk sterkt inn for en bedring av selve den sosiale orden, ønsket han frem for alt å bevare familiens uavhengighet fordi den er samfunnets grunnleggende celle, hvis rettigheter går foran statens».

Staten bør kunne gripe inn for å hjelpe trengende samfunnsborgere, avskaffe urettferdigheter, regulere arbeidsforholdene og sikre den alminnelige ro og orden, fremholdt erkebiskopen videre, men sluttet med å erklære at den påstand at staten har rett til å gripe inn i familiens indre anliggender, er uttrykk for en stor og fordervelig villfarelse.

ITALIA

Midnatts-messe for trykkeripersonale i Rom.

For katolikkene i Rom som arbeider i morgenavisene og for andre som er henvist til å arbeide om natten, vil det nå bli holdt midnatts-messe i en av Roms kirker. Pave Pius XII har gitt tillatelse til at det hver lørdag natt holdes en midnatts-messe i kirken *Caravita* ved Piazza Sciarra som ligger i byens sentrum. En rekke større aviser har sine redaksjonslokaler og trykkerier i nærheten.

Grotte med bysantinske malerier funnet ved Tarent.

I Cegli Messapica i nærheten av Tarent har man funnet en grotte fra antikkens tid med bysantinske malerier fra det 8. århundre. Maleriene fremstiller *Kristus*, den hellige *Basilius* og den hellige *Cæcilia*. En er av den oppfatning at grotten i sin tid var tilfluktssted for basilianer-munker.

JAPAN

Nagasaki ærer avdøde professor Nagai.

Om professor Nagais bisettelse — vi viser til meldingen om hans død i forrige nummer av «St. Olav» — heter det i en melding fra Tokio at uoverskuelige menneskemasser bekranset den 5 kilometer lange veien fra hans hjem til sognekirken. Borgermesteren av Nagasaki gikk i spissen for sørgetoget og ved siden av kisten sto avdødes to barn. Rekviem-messen ble lest av biskopen av Nagasaki, mgr. *Yamaguchi*. 40 000 mennesker omringet den overfylte kirke.

Da avdødes to barn etter den religiøse seremoni stenket vievann på kisten, satte alle kirker og buddhistiske templer i Nagasaki i med klokking, mens skibene på havnen og fabrikkene lot sine sirener høre.

Prof. Nagai ble bisatt ved siden av sin hustru som falt som offer for atombomben over Nagasaki. På gravstenen er følgende enkle ord gravert inn: «Jeg var bare en enkel tjener. Jeg har ikke gjort annet enn min plikt».

Katolsk legekongress.

Den katolske legeförening i Japan som med sine 400 medlemmer er den sterkeste katolske yrkessammenslutning av akademikere i Japan, har holdt sitt første årsmøte under forsete av den apostoliske delegat, mgr. *von Fürstenberg*. I en resolusjon bekreftet de 130 delegerte de moralske grunnsetninger som skal være bestemmende for katolske leger under utøvelsen av deres gjerning.

JUGOSLAVIA

Engelske parlamentsmedlemmer nektet adgang til erkebiskop Stepinac.

Robert Mellish og *Hugh Frazer* som begge er katolikker og medlemmer av Underhuset, har nylig vært med en parlamentsdelegasjon på studiereise i Jugoslavia. De forteller etter hjemkomsten til England at de av de kommunistiske myndigheter ble nektet å komme i kontakt med den fengslede erkebiskop *Stepinac*. Straks de var kommet til Jugoslavia uttalte de ønske om å få besøke erkebiskopen, men etter en uke fikk de beskjed om at ansøkingen var avslått.

Robert Mellish fremholder at alle kan være stolt av de jugoslaviske katolikker. Kirkene er overalt fylt til trengsel og de troende ser man i bønn knelende foran korsene og andaktsbildene ved landeveiene og i gatene.

Skolebarna utsettes fremdeles for undervisning i kommunisme men bare et fåtall prester får undervise i religion i skolene.

MEXICO

Episkopatet krever sosiale reformer.

Det mexikanske episkopat har i anledning feiringen av 60 års dagen for utsendelsen av *Rerum novarum* sendt ut et felles hyrdebrev hvor de besiddende klasser oppfordres til «å tenke på folkets brede masser som er utelukket fra de nødvendige materielle goder og som lever i de uverdige forhold — grobunn for laster og forbrytelser». Biskopene minner de rike om deres sosiale forpliktelser som påhviler dem i kraft av den katolske tro og forkaster egoismen som en liten gruppe privilegerte åpent demonstrerer. Egoismen er ifølge biskopene den sosiale solidaritets største fiende og det nåværende samfunn resultatet av et kapitalistisk system som bygger på utøylet individualisme.

Hyrdebrevet krever en bedring av arbeidernes og bøndenes kår ved en rettferdig fordeling av de materielle goder, slik at det blir mulig for hver enkelt samfunnsborger å sikre seg privat eiendom og lønninger som svarer til de utbyttedes behov. Særlig går biskopene sterkt inn for familielønninger og kritiserer at mexikanere må søke arbeide utenlands, når det finnes så store og rike arbeidsmuligheter innenfor landets grenser.

PALESTINA

Kloster på Sions berg direkte underlagt Den hellige stol.

Ved et dekrét til pater *P. von Rudloff* O. S. B., som er prior for Dormitio på berget Sion, fra Kongregasjonen for de religiøse ordener, er dette kloster direkte underlagt Den hellige stol og pater *v. Rudloff* utnevnt til klostrets apostoliske administrator.

Klostret er anlagt på det sted der, ifølge tradisjonen, Guds mor sovnet inn for opptagelsen i himmelen. Helligdommen som forvaltes av tyske benediktinere, ble sterkt skadd under kamphandlingene i Palestina og utsatt for plyndringer. Klostret og kirken er imidlertid så pass gjenreist at benediktinerne har kunnet vende tilbake og gjenoppta sitt arbeide.

POLEN

Det polske episkopats vanskeligheter.

Det polske episkopat har ved sekretæren til Den polske biskopskonferanse, mgr. *Zygmund Choromanski*, sendt en rundskrivelse til presteskaper der det redegjøres for de synspunkter som førte til episkopatets avtale med staten av den 14. april 1950. Episkopatet respekterer loven og statens autoritet, heter det i rundskrivelsen, og vil søke å gjøre presteskapets religiøse og karitative arbeide så fruktbringende for nasjonen som mulig. Kirkens lære om arbeidet skaper i folket en dyp aktelse for arbeideren i bevisstheten om at den enkelte setter sine krefter og sin faglige dyktighet inn for det felles beste. Deretter heter det:

«Prestene har å holde seg strengt til sitt kirkelige arbeide. Dermed gjør de de troende og staten den største tjeneste. De troende fordi de på denne måte blir ført til Gud og staten fordi dens borgere derved får en samvittighetsforpliktende oppfatning av sine plikter i familie, yrke og stat. Prestene må ikke innlate seg i politiske diskusjoner, de har å tjene alle uten hensyn til politisk oppfatning. Erfaringen har vist at prestene gjør sitt land en større tjeneste, når de kjemper for sitt folk ikke med våpen men samler det i kristen tro. Prestene har derfor å avholde seg fra enhver art av politisk virksomhet. . . . Men det er vår plikt å forkynne troen på Gud til alle og hjelpe dem til å finne veien til Ham. Vi er ikke viet til prester for å fordele materielle goder. Prestene skal holde seg borte fra alle statsfientlige organisasjoner og må ikke tilhøre noen hemmelig organisasjon, hvilket mål slike organisasjoner enn må ha satt seg».

Nye biskoper.

Prof. dr. *Antoni Pawlovski* er utnevnt til biskop etter den avdøde biskopen av Leslau, mgr. *Karol Radonski*. Dr. *Pawlovski* var i lengere tid professor i teologi ved universitetet i Vilna og sist rektor for presteseminaret i Varsjava.

Erkebiskopen av Lemberg, dr. *Eugenius Baziak* som under russernes besettelse av polsk Ukraina ble fordrevet fra sitt bispede, er utnevnt til hjelpebiskop for fyrstbiskopen av Krakau, kardinal *Supieha*.

TSJEKKOSLOVAKIA

Skjerpede forholdsregler mot ordensprestene i Tsjekkoslovakia.

Fra vel underrettet katolsk hold i Praha meldes at de «omskoleringskurser» som har vært holdt i de s. k. konsentrasjonsklostre for ordensprester har vært uten resultater. Kontoret for kirkelige anliggender i Praha har derfor forordnet skjerpede forholdsregler mot de gjenstridige. En del av patrene, især de man har funnet å måtte betegne som «hårdnakkede», er overført til «disiplinær-konsentrasjonsklostret» Zeliz for ubestemt tid.

Patrene i de øvrige konsentrasjonsklostre er satt inn som tvangsarbeidere i tungindustrien og i jordbruket. Med tanke på den kommende høst er særlige «munkebrigader» under dannelse. Utvalgte polititropper sørger for at ordensfolkene ikke kommer i kontakt med befolkningen.

Er erkebiskop Beran overflyttet til et kloster?

Det meldes fra Praha at kommuniststyret i Tsjekkoslovakia skal ha valgt klostret Neu-Reisch til nytt oppholdssted for erkebiskop Beran.

Katolikene i Tsjekkoslovakia holder trofast ut.

Vatikanets kringkaster melder at den har mottatt rapporter fra Tsjekkoslovakia som sier at de troende ikke har tapt motet og at de trofast holder fast ved sin katolske tro. De unngår de frafaldne prester og forlater kirkene straks en slik forhenværende prest viser seg. For tiden distribueres de seneste pavelige ensyklikaer som skrives av på maskin eller med hånd og fordeles blant de troende. Det heter at behovet for religiøs litteratur er alminnelig og meget stort.

«Folkedemokratisk» katekismus utgitt.

Caritas i Tsjekkoslovakiet som i 1949 ble «overtatt» av kommuniststyret i Praha, har nå sendt ut en *katolsk katekisme* til bruk i skolen. Boken er forsynt med *imprimatur* av ekskommuniserte prester. Det heter i dette produkt at arbeide om søndagen er tillatt og at kirkelig vielse bare er en fornsak.

TYSKLAND

Nytt benediktinerkloster grunnlagt i Schleswig-Holstein.

På slottet Nuetschau ved Bad Oldesloe i Schleswig-Holstein er det grunnlagt et benediktinerkloster. Abbed dr. *Pius Buddenborg* fra St. Josefs klostret i Gerleve i Westfalen overdro nylig bygningene til deres nye formål.

En katolikk blir Tysklands første ambassadør i Italia etter krigen.

Dr. *Clemens von Bretano* er nå utnevnt til Tysklands første ambassadør i Italia etter krigen. Før krigen var han knyttet til den tyske diplomatiske representasjon ved Den hellige stol. Han trakk seg tilbake fra tysk utenrikstjeneste, da Hitler kom til makten.

Biskop Weskamm utnevnt til biskop av Berlin.

Den 4. juni ble biskopen av Paderborn med sete i Magdeburg av Pave Pius XII utnevnt til biskop av Berlin etter kardinal *von Preysing* som døde den 21. desember ifjor. Den nye overhyrde i Berlin er født den 13. mai 1891 i Hellsen-Waldeck. Han ble presteviet i 1914 og vigset til biskop den 30. november 1949 i Magdeburg.

Som mangeårig prost i Magdeburg er biskop Weskamm helt fortrolig med de vanskelige forhold i Mellom-Tyskland i dag.

Paven ønsker Catholica Unio igjen vakt til liv.

Det erkebiskopelige ordinariat i Freiburg har sendt ut en meddelelse til geistligheten hvor det heter at det er den Hellige Fars bestemte ønske at *Catholica Unio* som ble oppløst av Gestapo, igjen velkes til live. Den hellige stol, heter det videre, er overbevist om at *Catholica Unio* vil være av særlig betydning og viktighet for Tyskland i dag. Dermed er den katolske geistlighet oppfordret til å se på *Catholica Unio's* arbeide som tar sikte på å gjenforene Øst-Kirken med Rom, med den største velvilje.

Ingen frihet for Kirken i Øst-sonen.

Den stedfortredende «ministerpresident» i Øst-sonen, *Otto Nuschke* som også er lederen av Den «kristelige» demokratiske union i dette sovjet-område, har vært på propagandatur i Vest-Tyskland for sine kommunistiske oppdragsgivere for å forsøke å få folk til å tro at der i den russiske okkupasjonszone hersker full religionsfrihet. På en pressekonferanse i Nürnberg fremholdt han således at det kirkelige liv utfolder seg fritt der han er «ministerpresident».

«Blick in der Zeit», et bilag til «Petrusblatt» som utkommer i Berlin, tilbakeviser hans påstander meget energisk og minner i denne forbindelse om avdøde kardinal *von Preysings* utallige protestskrivelser til komuniststyret i Øst-sonen, hvor kardinalen energisk påtaler undertrykkelsen av tros- og samvittighetsfriheten. Alle grener av det offentlige liv og også privatlivet gjennomsyres av den gudløse materialisme, og for å få gjennomført avkristningen, brukes et hvert middel, heter det i «Blick der Zeit».

920 000 tyske kunstverk tatt som «krigsbytte» av bolsjevikene.

Det offisielle, sovjetrussiske telegrambyrå *Tass* kunngjorde nylig uten kommentar at 920 000 kunstverk var tatt som «krigsbytte» i Tyskland og brakt til «arbeidernes paradys». Blant disse kunstverk befinner seg det berømte Pergamonalter, et stort antall Rembrandt-bilder og verdifulle kunstsamlinger fra tyske private slott i Øst-Tyskland. Da jo kunstsans og kjærlighet til evige, åndelige verdier ikke står høyt i kurs hvor den dialektiske materialisme rår grunnen, er det markedsprisen som i første rekke interesserer. Flere verdifulle kunstverk skal allerede være forsøkt omsatt på det internasjonale marked.

Presten kommer landflyktige kollegaer til hjelp.

De katolske prestene i erkebispedømmet Köln har ved å gi avkall på en del av sin lønn sikret de landflyktige prestene et eksistensminimum.

UKRAINA

Kirken i Ukraina en katakombe-kirke.

Ifølge en skrivelse som er nådd Vatikanet fra administratoren av den i Ukraina offisielt «oppløste» katolske Kirke,

prof. *Lawriwski*, som nå arbeider «under jorden», er katolikken til tross for den grusomme forfølgelse de har vært og er utsatt for forblitt standhaftige i troen. Gudstjenester holdes i moderne katakomber. «Folket holder seg sterkt i troen», heter det i skrivelsen: «troende går mange kilometer for å kunne overvære en underjordisk gudstjeneste og skrifte». Makthaverne i Kreml har regnet feil. Kirken er ingenlunde utryddet i Ukraina.

UNGARN

Erkebiskopen av Kalocsa plutselig forsvunnet.

Erkebiskopen av Kalocsa, mgr. *Joseph Grösz*, som siden kardinal *Mindszenty* ble fengslet, har vært formann for Den ungarske biskopskonferanse, forsvant plutselig den 18. mai uten å etterlate seg noe spor, meldes det fra Rom. Man savner likeledes mgr. *Peter Gyctvai* som er medlem av den erkebiskopelige kurie i Kalocsa. Slektninger til mgr. Gyctvai sier at han er arrestert av det kommunistiske politi. En regner med at også erkebiskop Grösz er arrestert, beskyldt for «anti-demokratisk virksomhet», så meget mer som han i de siste uker har vært sterkt angrepet i den kommunistiske presse, fordi han har nektet å undertegne et kommunistisk «freds»-manifest.

Erkebiskopen er 64 år gammel og hadde den 14. juli kunnet feire sitt 40 års prestejubileum. Han ble biskop i 1928 og utnevnt til erkebiskop av Kalocsa i 1943.

Prosesjonene på Kristi-legems-fest forbudt i Ungarn.

Kristi-legemsfest ble det arbeidet i alle industrier og i alle kontorer i Ungarn. Kort tid i forveien hadde kommuniststyret forbudt å feire Kristi-legemsfest som før ble feiret som en nasjonal festdag i Ungarn.

Kontor for kirkelige spørsmål opprettes også i Ungarn.

Istvan Kossa, en tidligere sporveiarbeider, er utnevnt til sjef for det nye kontor for kirkelige spørsmål som er opprettet i Ungarn, meldes det fra Budapest. Det ungarske «parlament» vedtok «enstemmig» før det avsluttet vårsesjonen en lov om opprettelsen av dette kontor som bl. a. også vil fordele statens bidrag til Kirkens arbeide.

Kossa er 47 år gammel. Han har vært finansminister og medlem av det kommunistiske polit-byrå i Ungarn. Senere har han fungert som president i lønnskrollnemnden.

Ungarn har dermed fulgt eksemplet fra de andre sovjetrussiske lydriker i Øst-Europa og opprettet et kontor til kontroll av Kirken.

80-årig biskop satt til å grave kanal.

Den katolske biskop av Temesvar, mgr. *Augustin Pacha*, skal tross sine 80 år være satt til grovarbeide sammen med en del andre geistlige ved kanalen mellom Donau og Svartehavet. Det heter videre at alle biskoper og prester i Romania for så vidt de ikke er myrdet eller har gitt etter for presset og sagt seg løs fra Kirken — er satt inn i tvangsarbeide ved denne kanal.

ØSTERRIKE

Presidentvalget.

Würzburger Katholische Sontagsblatt skriver følgende om presidentvalget i Østerrike:

«Det viste seg at sosialister, kommunister og liberalt-nazistisk borgerskap fant frem til hverandre i kampen mot den «klerikale» *Gleissner* og valgte en erklært ateist til president for Østerrike. Körners forsprang var visselig bare 168 000 stemmer og det er betegnende at han fikk flertall bare i 3 av landene, nemlig i Wien og i de tidligere nazistiske høyborger Kärnten og Steiermark».

ADOPTIVFORELDRE

søkes

til en 1 års gl. gutt og til en 1½ års gl. pike.

Henv.: St. Olavs sokneprestembete, Oslo.

T. S. JACOBSEN**BEGRAVELSESBYRA**

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

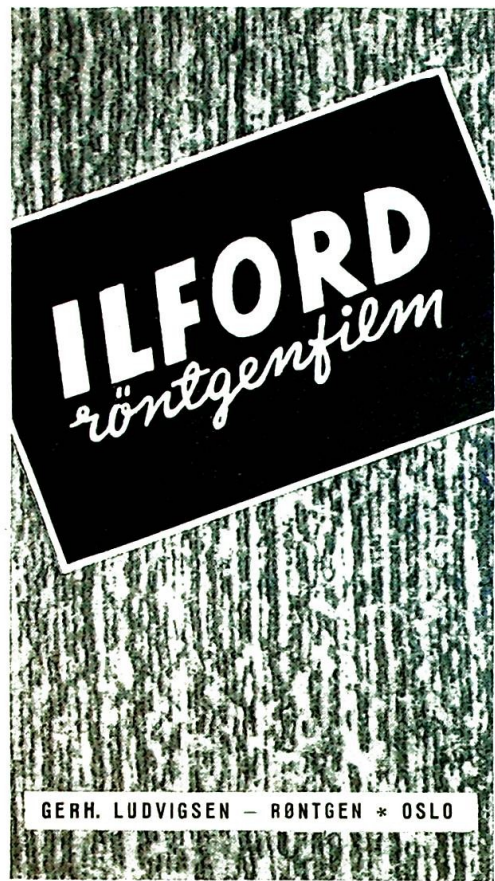
Privat 41 64 78 - 69 43 72

1. juli

:

nytt

kvartal

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo

Tlf. 41 07 76

Tapeter — Linoleum

**HANS KARLSEN
MALERFORRETNING**

Utfører all slags malerarbeid

Tordenskjoldsgt. 6 B

Tlf. 41 07 76 - Oslo

På St. Olavs Forlag Oslo
er utkommet ny«Liten bibelhistorie for
katolske skoler» (189 s.).

Kr. 5.00.

Fler og fler
taler om
ST. OLAV!

FREDRIKSTAD

Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

HELENE ANDRESEN

Kjøtt- og pølsevarer

Fredrikstad

Tlf. 2031

G. HALVORSEN

Fredrikstad

Pølsemakeri & Kjøttforretning

Tlf.: Forretningen 1781, 2455

Kontoret 1781

FREDRIKSTAD BLIK- &**METALVAREFABRIK**

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje
og metallvarer av enhver slags -
Jernfat i alle størrelser og for et-
hvert øyemed - Isenkramartikler -
Elektrisk og Autogensveisning -
Stanseartikler